

Temperament

Temperament z lat. (Temperamentum = směs) je jedním ze dvou rysů osobnosti, tím druhým je charakter. Temperament je soustava psychických vlastností, které se projevují způsobem reagování, chování a prožívání u člověka. Projevuje se nejvýrazněji v citovém životě a v motivaci člověka. Temperamentní vlastnosti jsou stálé a vrozené, tzn. že z cholera se nikdy nestane sangvinik. Tyto vlastnosti nelze ani zcela změnit ani výchovou či prostředím. Nejstarší typologie temperamentu pochází ze starověkého Řecka, kdy řecký lékař a filozof Hippokrates a po něm Galemos usoudili, že v těle kolují 4 základní „šťávy“: krev (sangvis), žluč (cholé), hlen (flegma) a černá žluč (melanchole).

Do dnešních dnů se na základě těchto poznatků z antiky, respektuje tato typologie osobnosti:

Sangvinik – lehce se přizpůsobuje svému okolí, vyznačuje se velkou silou citových zážitků, které dovede tlumit. lehce zvládá své úkoly, snadno překonává překážky a práce jej neunavuje (zvláště ta, která ho zajímá). Dovede se maximálně koncentrovat na problém, je aktivní, dovede zvládnout několik činností najednou. Lehce navazuje s jinými lidmi přátelství, touží po změnách. Má však sklon k lehkovážnosti. Psychologové tento typ označují za „ideální“.

Cholerik – člověk prudký, výbušný, těžko se ovládá, má labilní nervovou soustavu, dovede se nadchnout pro nějakou věc, ale nesnáší, když ho v jeho činnosti někdo omezuje. Jeho mimika je výrazná, podobně jako gestikulace. Dost rychle mluví, duševně je neurovaný, společnost ho však bere jako vysoce aktivního člověka.

Flegmatik – klidný, pomalý, stálé nálady, budí dojem až citové lhostejnosti. Těžko se přizpůsobuje novým podmínkám, výrazným rysem jeho povahy je váhavost, dovede však pracovat houževnatě, pravidelně a je schopen vyvinout značnou aktivitu. Bývá samostatný a samotářský.

Melancholik – plachý, samotářský, introvert, často se uzavírá do sebe, poměrně citlivý, nervově labilní, rychle se unaví a vyčerpá. I city vznikají pomalu, ale jsou silné a hluboké, vyžaduje laskavý a přátelský přístup. Těžko se zbavuje komplexu méněcennosti a proto si potřebuje upevňovat sebedůvěru. V práci bývá svědomitý a straní se společenského života.

Psychologové se jednoznačně shodují, že tzn. „čisté“ typy temperamentu neexistují.

Kromě této základní typologie osobnosti existuje řada dalších, např. ruský filozof I.P. Pavlov rozdělil lidi podle kvality nervové soustavy. V dnešní době se často objevuje typologie švýcarského psychologa Carla Junga, který rozdělil lidi na introverty a extroverty.

Introvert – člověk uzavřený sám do sebe s minimálním kontaktem se společenským prostředím. Sem patří Melancholik a Flegmatik

Extrovert – člověk naopak výrazně společenský, svému okolí se duševně otevírá. Sem patří Sangvinik a Cholerik.

C. Jung dále dělí lidi na stabilní typy s kvalitní nervovou soustavou a labilní typy se slabou nervovou soustavou.

Čerpáno ze studijních materiálů:

Základy společenských věd – Psychologie, PhDr. Eduard Tóth CSc.

Model osobnosti podle H. J. Eysencka

